

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 30.4.2026
COM(2026) 850 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE CONSILIU ȘI PARLAMENTUL EUROPEAN

privind prețurile de furnizare a energiei electrice bazate pe piață, concurența efectivă pe piața cu amănuntul și promovarea remunerării flexibilității în contractele cu amănuntul

INTRODUCERE

Articolul 5 alineatul (10) din Directiva (UE) 2019/944 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică¹ [denumită în continuare „Directiva (UE) 2019/944” sau „Directiva privind energia electrică”] impune Comisiei să raporteze cu privire la punerea în aplicare a dispozițiilor de la articolul 5 privind prețurile de furnizare bazate pe piață și la intervențiile publice în stabilirea prețurilor de furnizare a energiei electrice.

În conformitate cu angajamentul său de a promova accesibilitatea prețurilor energiei și de a permite o participare flexibilă pe piețele energiei electrice, Comisia, astfel cum a anunțat în Planul de acțiune pentru energie la prețuri accesibile² (AEAP), urmărește să promoveze remunerarea³ ca mijloc pentru furnizarea energiei la prețuri mai accesibile, inclusiv prin reducerea costului aprovizionării cu energie electrică.

Piețele cu amănuntul concurențiale și flexibilitatea cererii sunt strâns legate de alte aspecte prevăzute în AEAP și, în special, de strategiile Comisiei privind electrificarea și digitalizarea, care pun, de asemenea, un accent puternic pe aprovizionare într-un mod favorabil consumatorilor⁴.

Primul capitol al prezentului raport se axează pe prețurile cu amănuntul bazate pe piață, astfel cum se prevede la articolul 5 din Directiva (UE) 2019/944, care sunt esențiale pentru crearea unei concurențe efective între furnizori și pentru îmbunătățirea ofertelor de pe piață pentru consumatori. Acesta evidențiază, de asemenea, practicile de sprijinire a statelor membre în punerea în aplicare a articolului 5. Prețurile bazate pe piață sunt, de asemenea, importante pentru oferirea de contracte flexibile. În statele membre în care intervențiile în stabilirea prețurilor rămân în vigoare, această tranziție trebuie gestionată cu atenție pentru a proteja accesibilitatea prețurilor, permițând în același timp semnale clare de preț care să stea la baza contractelor flexibile cu amănuntul.

Flexibilitatea cererii⁵, care poate fi asigurată printr-o varietate de mijloace, îndeplinește un rol central în alinierea piețelor la nevoile consumatorilor, asigurând accesibilitatea, economiile și eficiența sistemului. Flexibilitatea oferă valoare atât consumatorilor participanți în mod direct, prin prețuri mai mici și o mai bună utilizare a energiei, cât și sistemului în general, prin reducerea costurilor și creșterea eficienței. Cu toate acestea, principiul director trebuie să fie acela că flexibilitatea este pusă în slujba intereselor consumatorilor, nu îi împovărează și că ofertele cu amănuntul și stimulentele din cadrul sistemului sunt concepute pentru a asigura claritate, echitate și incluziune. Pentru a realiza aceste beneficii în practică, flexibilitatea cererii ar trebui promovată în mod activ în cazul în care creează beneficii clare. Acest lucru este valabil

¹ Directiva (UE) 2019/944 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iunie 2019 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de modificare a Directivei 2012/27/UE (reformare) (Text cu relevanță pentru SEE) (JO L 158, 14.6.2019, p. 125), a cărei transpunere trebuia să fie finalizată de către statele membre înainte de 31 decembrie 2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

² COM(2025) 79 final, „Planul de acțiune pentru energie la prețuri accesibile Deblocarea adevăratei valori a uniunii noastre energetice pentru a asigura energie accesibilă, eficientă și curată pentru toți europenii”.

³ În contextul prezentului document, contractele de furnizare cu amănuntul a energiei electrice se referă în principal la contractele încheiate între furnizorii de energie și clienții care nu pot avea acces direct la piețele angro, cum ar fi gospodăriile și întreprinderile (de exemplu, întreprinderile mici și mijlocii și microîntreprinderile).

⁴ Astfel cum s-a anunțat în Planul de acțiune pentru energie la prețuri accesibile, Comisia va prezenta un plan de acțiune privind electrificarea și o foaie de parcurs strategică pentru digitalizare și inteligența artificială (IA) pentru sectorul energetic.

⁵ În conformitate cu articolul 2 alineatul (79) din Regulamentul (UE) 2019/943, „flexibilitate” înseamnă capacitatea unui sistem de energie electrică de a se adapta la variabilitatea modelelor de producție și de consum și la disponibilitatea rețelei, în intervalele de timp relevante ale pieței.

în special pentru consumatorii finali care sunt echipați și motivați să participe pe piața cu amănuntul, dar și pentru sistemul energetic în ansamblu.

Al doilea capitol al prezentului raport se axează pe asigurarea flexibilității prin contracte cu amănuntul⁶ în cadrul cărora consumatorii pot răspunde la semnalele de preț prin modificarea consumului propriu de energie electrică. Asigurarea unei astfel de flexibilități urmărește să crească gradul de implicare a consumatorilor prin stimularea unor ajustări ale consumului de energie care să se alinieze la dinamica cererii și ofertei, protejând în același timp accesibilitatea prețurilor și consumatorii vulnerabili.

1. PREȚURI DE FURNIZARE BAZATE PE PIAȚĂ

Articolul 5 alineatul (1) din Directiva (UE) 2019/944 prevede că toți furnizorii sunt liberi să stabilească prețul la care furnizează energie electrică clienților. Alături de dreptul clienților de a-și alege propriul furnizor, acesta este un element-cheie al Directivei privind energia electrică pentru asigurarea concurenței loiale și a accesului liber pentru toți furnizorii.

Articolul 5 ar trebui să le permită consumatorilor să beneficieze pe deplin de o piață internă liberalizată a energiei electrice, care să încurajeze concurența la nivelul prețurilor și al altor factori între furnizorii de energie electrică, să atragă noi operatori și, în cele din urmă, să îmbunătățească posibilitățile de alegere ale consumatorilor și satisfacția acestora. Piețele liberalizate ale energiei contribuie, de asemenea, la asigurarea faptului că consumatorii pot beneficia pe deplin de o flexibilitate sporită și de investiții mai bune în energia din surse regenerabile, contribuind în același timp la stabilitatea rețelei prin consumul dispecerizabil. Pe lângă articolul 5, Directiva privind energia electrică conține și alte măsuri care facilitează concurența și posibilitățile de alegere ale consumatorilor, cum ar fi instrumente de comparare a prețurilor, facturi exacte, contoare inteligente și drepturi de soluționare alternativă a litigiilor.

Articolul 5 permite, de asemenea, statelor membre să intervină în stabilirea prețurilor – fie pentru a proteja clienții vulnerabili și afectați de sărăcie energetică, fie pentru toate gospodăriile și microîntreprinderile, ca parte a tranziției către o concurență pe deplin efectivă, pe baza unor criterii stricte. O intervenție în stabilirea prețurilor (denumite și „prețuri reglementate”) înseamnă că cel puțin un furnizor cu amănuntul este supus unei restricții în ceea ce privește capacitatea sa de a stabili în mod liber prețul la care vinde energie electrică prin cel puțin unul dintre contractele sale⁷. Prețurile reglementate pot fi eficace în stabilizarea prețului energiei pentru consumatorii finali. Cu toate acestea, ele ar putea elimina semnalul de preț pentru consumatori, ar putea reduce stimulentele pentru eficiența energetică și ar putea submina concurența, în detrimentul consumatorilor pe termen lung.

Prezentul raport evaluează mecanismele de stabilire a prețurilor pe piețele cu amănuntul din statele membre de la intrarea în vigoare a Directivei privind energia electrică în iulie 2019. Acesta se bazează pe rapoartele prezentate de statele membre în temeiul articolului 5 alineatul (9)⁸, precum și pe analize și date furnizate de ACER, pe date furnizate de Eurostat și pe cercetări documentare.

În pofida crizei energetice din ultimii ani (generată de consecințele pandemiei de COVID-19 și de invadarea nejustificată a Ucrainei de către Rusia în 2022), există indicatori de îmbunătățire

⁶ Acest tip de consum dispecerizabil este denumit, de obicei, consum dispecerizabil bazat pe preț (sau implicit), deoarece consumatorii reacționează la modificările prețurilor cu amănuntul ale energiei electrice și își redirecționează consumul către perioade de timp în care energia electrică este mai ieftină.

⁷ Intervențiile precum plățile unice efectuate către gospodării, cupoanele valorice și reducerile de TVA și de accize, care nu limitează capacitatea furnizorilor de a stabili în mod liber prețurile, nu intră sub incidența articolului 5. Intervențiile pe piața angro nu sunt permise în temeiul Directivei privind energia electrică.

⁸ Cu privire la punerea în aplicare de către statele membre a articolului 5 în temeiul articolului 5 alineatul (9).

a condițiilor de concurență în Uniune, în special în statele membre care nu au instituit reglementarea prețurilor. Cu toate acestea, există în continuare posibilități semnificative de îmbunătățire. Statele membre trebuie să realizeze o cartografiere rutieră care să prezinte o cale pentru tranziția către o concurență efectivă și să consolideze dezvoltarea unei mai mari flexibilități pe piețele cu amănuntul.

Caseta 1. Intervenții publice în stabilirea prețurilor în timpul crizei energetice

Criza energetică a determinat o creștere semnificativă a prețurilor cu amănuntul în 2022, nivelurile prețurilor continuând să rămână ridicate pentru o mare parte din anii 2023 și 2024.

Comisia a oferit orientări privind aplicarea articolului 5 din Directiva privind energia electrică în timpul crizei⁹, ca parte a comunicării REPowerEU [COM(2022) 108 final]. Comunicarea a fost urmată de Regulamentul (UE) 2022/1854 al Consiliului privind o intervenție de urgență pentru abordarea problemei prețurilor ridicate la energie, care a extins temporar opțiunile aflate la dispoziția statelor membre pentru a interveni în stabilirea prețurilor energiei electrice¹⁰.

În timpul crizei, instrumentele de intervenție utilizate de statele membre au inclus intervenții asupra prețurilor cu amănuntul, reduceri de TVA și acordarea de credite și cupoane valorice pentru energia electrică destinate gospodăriilor. În general, criza a condus la reorientarea clienților în multe state membre către oferte reglementate, plafonate sau protejate în alt mod. Deși majoritatea măsurilor au fost eliminate treptat, unele au rămas active până în 2025.

În urma revizuirii Directivei privind energia electrică, a fost introdus articolul 66a, în temeiul căruia Consiliul poate declara o criză a prețurilor energiei electrice la nivel regional sau la nivelul Uniunii, permițând statelor membre să stabilească temporar prețuri sub nivelul costurilor și să extindă sprijinul acordat IMM-urilor în condiții stricte pentru a proteja concurența, eficiența energetică și stimulentele de reducere a cererii.

1.1 Situația actuală a raportării de către statele membre cu privire la punerea în aplicare a dispozițiilor articolului 5

Statele membre¹¹ au raportat cu privire la punerea în aplicare a articolului 5 după cum urmează: Majoritatea rapoartelor au fost trimise până la 31 martie 2025 și reflectă situația de la această dată:

- 14 state membre au raportat că nu au pus în aplicare intervenția asupra prețurilor: Austria, Cehia, Germania, Danemarca, Estonia, Grecia, Finlanda, Croația, Irlanda, Luxemburg, Letonia, Țările de Jos, Suedia și Slovenia.
- Trei state membre raportează intervenții numai pentru gospodăriile vulnerabile și afectate de sărăcie energetică: Belgia, Italia și Portugalia.
- Șase state membre raportează o intervenție asupra prețurilor pentru toate gospodăriile și/sau microîntreprinderile aflate în tranziție către piețe pe deplin concurențiale: Bulgaria, Spania, Franța, Ungaria, Lituania și Slovacia.
- Trei state membre raportează intervenții în stabilirea prețurilor care s-au încheiat în 2025: Polonia (septembrie 2025), Portugalia (decembrie 2025) și România (iulie 2025)

⁹ [REPowerEU: acțiuni europene comune pentru o energie mai accesibilă ca pret, sigură și durabilă - COM/2022/108 final.](#)

¹⁰ O prezentare generală a punerii în aplicare a prezentului regulament este oferită în [Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind reexaminarea intervențiilor de urgență pentru abordarea prețurilor ridicate la energie în conformitate cu Regulamentul \(UE\) 2022/1854 al Consiliului – Oficiul pentru Publicații al UE.](#)

¹¹ În 2024, Comisia a furnizat un model pentru a facilita îndeplinirea acestei cerințe.

- Două state membre au pus în vedere existența unor derogări de la aplicarea articolului 5 și faptul că, prin urmare, raportarea nu era necesară¹²: Cipru și Malta.

În temeiul articolului 5 alineatul (8), statele membre au obligația de a notifica Comisiei deciziile lor de reglementare a prețurilor cu amănuntul în termen de o lună de la adoptarea acestora. Această obligație cuprinde, de asemenea, toate modificările substanțiale ale sistemelor în curs (de exemplu, extinderea intervențiilor publice la beneficiari). Aceste obligații sunt îndeplinite în mod sistematic.

1.2 Intervenția asupra prețurilor în beneficiul consumatorilor vulnerabili și afectați de sărăcie energetică

Articolul 5 alineatul (2) prevede că statele membre ar trebui să acorde prioritate politicilor sociale sau intervențiilor care nu se bazează pe prețuri pentru a proteja clienții vulnerabili sau afectați de sărăcie energetică. Astfel de măsuri ar putea lua formele prevăzute în Recomandarea Comisiei (2023/2407) privind sărăcia energetică¹³, care se axează pe măsuri structurale pentru abordarea acesteia.

Cu toate acestea, articolul 5 alineatul (3) permite statelor membre să pună în aplicare intervenții publice în stabilirea prețurilor. Astfel de intervenții trebuie să aibă loc într-un cadru mai larg de intervenții menite să sprijine persoanele vulnerabile și afectate de sărăcie energetică în contextul planurilor lor naționale privind energia și clima (PNEC)¹⁴.

Articolul 5 alineatul (4) prevede că intervențiile publice în stabilirea prețurilor de furnizare a energiei electrice pentru gospodăriile vulnerabile urmăresc un interes economic general, sunt transparente și nediscriminatorii, garantează accesul egal al furnizorilor, au o durată limitată și sunt proporționale și nu au drept rezultat costuri suplimentare pentru participanții la piață într-un mod discriminatoriu.

Belgia, Italia și Portugalia au raportat intervenții în stabilirea prețurilor (prin tarife sociale) care se aplică numai gospodăriilor vulnerabile și afectate de sărăcie energetică. Aceste intervenții fac parte din strategii mai ample de combatere a sărăciei energetice în țările respective. Spania a instituit, la rândul său, un mecanism „bono social” care poate fi considerat, de asemenea, o intervenție în temeiul articolului 5 alineatul (3).

În timp ce în Belgia cota de piață a acestei intervenții este limitată la 9,9 % din gospodăria¹⁵, în Italia, intervenția asupra prețurilor pentru clienții vulnerabili, *esercenti maggior tutela per clienti vulnerabili*, acoperă 35 % din gospodăria, deoarece condițiile de eligibilitate sunt mai ample¹⁶. În Portugalia, tariful social¹⁷ este identificat ca măsură de politică socială în *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética* (Strategia pe termen lung de

¹² Articolul 66 alineatul (4) (în Cipru există lucrări în curs pentru reînnoirea derogării) și articolul 66 alineatul (5) (Malta).

¹³ Recomandarea (UE) 2023/2407 a Comisiei din 20 octombrie 2023 privind sărăcia energetică https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ:L_202302407.

¹⁴ Articolul 5 alineatul (5) din directivă face trimitere la articolul 3 alineatul (3) litera (d) și la articolul 24 din Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanța, care impune statelor membre să prezinte în planurile lor naționale integrate privind energia și clima politicile și măsurile care abordează sărăcia energetică, inclusiv măsurile de politică socială și alte programe naționale relevante.

¹⁵ CEER/ACER, 2023. Prin comparație, în 2023, sărăcia energetică din Belgia a fost de aproximativ 6 %.

¹⁶ Consumatorii eligibili sunt cei care au împlinit vârsta de 75 de ani, consumatorii care se califică pentru bonusul social în funcție de situația economică sau din cauza unei probleme de sănătate (care necesită echipamente medicale motorizate), persoanele cu handicap, care trăiesc în locuințe de urgență în urma unui eveniment catastrofal sau pe o insulă mică, neinterconectată.

¹⁷ Tariful social nu intră sub incidența articolului 5 alineatul (3) deoarece: „consumatorii vulnerabili își pot alege furnizorul, iar reducerea se aplică tarifului de rețea”, prin urmare, furnizorii își păstrează libertatea de a stabili prețurile.

combatere a sărăciei energetice) 2023-2050 din Portugalia și a acoperit 13 % din consumatorii de energie electrică în 2022¹⁸.

Statele membre sunt încurajate să acorde prioritate măsurilor structurale, cum ar fi renovarea energetică, în detrimentul măsurilor privind accesibilitatea prețurilor, cum ar fi sprijinul pentru venit și programele de protecție socială sau asistența financiară temporară, destinate gospodăriile afectate de sărăcie energetică. Tarifele sociale pot fi utilizate ca parte a unei abordări mai ample și bine orientate pentru a atenua dificultățile urgente.

1.3 Intervenția asupra prețurilor în beneficiul tuturor gospodăriilor și al microîntreprinderilor pentru o perioadă de tranziție către o concurență efectivă

Articolul 5 alineatul (6) din Directiva privind energia electrică permite statelor membre să reglementeze temporar prețurile energiei electrice în timpul unei tranziții către o concurență pe deplin efectivă. Acest lucru permite intervenții pentru o perioadă limitată în timp, atunci când beneficiile concurenței nu ar fi realizate pe deplin.

Criteriile pentru intervențiile în stabilirea prețurilor – în contextul unei tranziții către o concurență efectivă, astfel cum se prevede la articolul 5 alineatul (7) – sunt cumulative cu cele prevăzute la articolul 5 alineatul (4), cu scopul general de a crea o structură juridică și economică solidă pentru a preveni denaturările pieței. Acestea includ, printre altele, evaluarea progreselor înregistrate, tratamentul nediscriminatoriu al furnizorilor, stabilirea intervențiilor la un preț care depășește costul, informarea beneficiarilor cu privire la alte oferte concurențiale și prevenirea subvenționării încrucișate între clienții alimentați la prețurile de pe piața liberă și cei alimentați la prețurile de furnizare reglementate. În timp ce unele țări au integrat cu succes reglementarea prețurilor cu liberalizarea treptată a pieței, altele se află abia la începutul etapelor de tranziție. Dinamica pieței evidențiază disparități semnificative: de exemplu, 18 % dintre gospodăriile din Portugalia, 27,3 % din cele din Lituania, 29 % din cele din Spania, 57 % din cele din Franța și 63 % din cele din Polonia se bazează în continuare pe tarife reglementate¹⁹. Potrivit rapoartelor prezentate, aceste țări îndeplinesc cerințele prevăzute la articolul 5 alineatul (7) litera (a) prin luarea de măsuri de consolidare a concurenței și prin monitorizarea progreselor înregistrate. Cu toate acestea, nu toate statele membre au stabilit date clare pentru revizuirea sistemelor lor.

În schimb, în mai multe state membre, de exemplu Ungaria, Slovacia și Bulgaria²⁰, aproape 100 % dintre clienții casnici sunt supuși unor tarife reglementate. În unele state membre, măsurile vizează în continuare întreprinderile mici și mijlocii (IMM-urile). Astfel de măsuri, deși permise în timpul crizei în temeiul Regulamentului (UE) 2022/1854, contravin Directivei privind energia electrică.

Articolul 5 alineatul (7) litera (a) prevede că intervențiile publice în stabilirea prețurilor „sunt însoțite de un set de măsuri pentru a asigura o concurență efectivă și de o metodologie de evaluare a progreselor înregistrate în privința măsurilor respective”. Pentru a respecta această obligație, statele membre pot defini o foaie de parcurs, organizată în jurul unor măsuri care ar trebui să includă jaloane definite și o metodologie de evaluare pe bază de indicatori. O astfel de foaie de parcurs ar trebui să prezinte măsuri de reducere a denaturărilor mecanismelor de stabilire a prețurilor, de sporire a transparenței semnalelor pieței și de asigurare a unei

¹⁸ Direção-Geral de Energia e Geologia. *Estratégia Nacional de Longo Prazo para o Combate à Pobreza Energética (RCM 11/2024, 8.1.2024)*. 2024. <https://www.dgeg.gov.pt/media/rgicnggr/rcm-11-2024-08-01-2024-estrat%C3%A9gia-nacional-de-longo-prazo-para-o-combate-%C3%A0-pobreza-energ%C3%A9tica.pdf>.

¹⁹ ACER, Raport de monitorizare a pieței din 2025.

²⁰ ACER, Raport de monitorizare a pieței din 2024, p. 23.

concurențe loiale între furnizori – în conformitate cu criteriile mai ample prevăzute la articolul 5 alineatul (7).

Prin ancorarea prețurilor de furnizare în dinamica pieței, statele membre pot stimula investițiile în energia din surse regenerabile, pot îmbunătăți stabilitatea rețelei și pot sprijini previzibilitatea costurilor pe termen lung pentru consumatori. Foaia de parcurs ar trebui să integreze, de asemenea, **consultarea părților interesate**, inclusiv a producătorilor de energie, a consumatorilor și a autorităților de reglementare, pentru a răspunde preocupărilor legate de accesibilitatea prețurilor și de volatilitatea pieței. O abordare structurată nu numai că va accelera integrarea surselor regenerabile de energie, ci va asigura și faptul că statele membre rămân reziliente la șocurile externe, cum ar fi perturbările geopolitice sau redirectionările bruște ale cererii de energie.

Mai multe state membre au parcurs cu succes tranziția către promovarea unei concurențe efective pe piața cu amănuntul a energiei, protejând în același timp interesele consumatorilor. De exemplu, Irlanda a pus în aplicare o abordare etapizată a deschiderii pieței între 2000 și 2011, promovând în același timp liberalizarea pieței angro. Lituania se află în prezent într-un stadiu avansat de introducere a concurenței pe piața cu amănuntul, demonstrând reziliență în pofida crizei energetice. Pe baza observațiilor lor, alte trei state membre au anunțat eliminarea treptată a intervențiilor asupra prețurilor în stabilirea prețurilor cu amănuntul: România în iulie 2025, Polonia în septembrie 2025 și Portugalia în decembrie 2025. Aceste exemple evidențiază modul în care strategiile graduale și specifice pot asigura un echilibru între dinamismul pieței și protecția consumatorilor.

Dispozițiile articolului 5 alineatul (4) literele (c) și (d) și ale articolului 5 alineatul (7) litera (b) impun ca intervențiile să nu favorizeze sau să dezavantajeze în mod nejustificat anumiți beneficiari sau furnizori. Toate întreprinderile de energie electrică trebuie să aibă acces egal la clienți, iar sarcina financiară a intervențiilor trebuie să fie distribuită în mod echitabil²¹. Aceste dispoziții asigură condiții de concurență echitabile și previn fragmentarea pieței, care este esențială pe piețele pe care există un furnizor dominant (istoric). Prețurile reglementate nu ar trebui să ofere un avantaj necuvenit anumitor furnizori, nici prin marcarea prețurilor reglementate, nici prin utilizarea cadrului privind prețurile reglementate pentru a promova alte contracte bazate pe piață din partea furnizorului respectiv.

Prin alinierea prețurilor de furnizare la condițiile pieței, statele membre pot oferi consumatorilor semnale de preț mai clare, sprijinind în același timp investițiile în energia din surse regenerabile, consolidând rețeaua și îmbunătățind previzibilitatea costurilor pe termen lung pentru gospodării. Din aceste motive și ca obiectiv general pentru statele membre care aplică intervenții în stabilirea prețurilor, statele membre ar trebui să elaboreze o foaie de parcurs clară, cu termene precise, pentru tranziția către prețuri de furnizare bazate pe piață, aliniindu-se la principiile organizării reformate a pieței UE și la obiectivele tranziției către o energie curată.

Comisia va solicita informații suplimentare cu privire la intenția fiecărui stat membru de a stabili și de a pune în aplicare foile de parcurs respective. Comisia evaluează, de asemenea, respectarea normelor și principiilor UE și își va consolida cooperarea cu statele membre pentru a aborda orice chestiune(i) nesoluționată(e).

Deși Directiva 2019/944 nu prevede o nouă dată de raportare după 1 ianuarie 2025, statele membre vor fi invitate să raporteze periodic cu privire la nivelul concurenței de pe piața cu

²¹ A se vedea, de asemenea, hotărârea Curții de Justiție din 20 aprilie 2010, Federutility, C-265/08, ECLI:EU:C:2010:205, punctele 45-46.

amănuntul a energiei electrice prin intermediul rapoartelor naționale intermediare integrate privind energia și clima (NECPR). Raportarea poate reflecta obligațiile de raportare existente în temeiul articolului 4 alineatul (9) din Directiva privind gazele naturale (2024/1788), care impune raportarea o dată la doi ani.

Aplicarea principiilor prevăzute la articolul 5 alineatul (4)

Statele membre dispun de o marjă largă de apreciere în ceea ce privește stabilirea a ceea ce constituie un serviciu de interes economic general și a obligațiilor de serviciu public asociate acestuia. Statele membre au interpretat criteriile prevăzute la articolul 5 alineatul (4) litera (a) privind „interesul general”, „necesitatea” și „proportionalitatea”, ajungând la diverse concluzii²². În hotărârea pronunțată în cauza Federutility, Curtea de Justiție a subliniat principiul proporționalității în contextul intervenției publice în stabilirea prețurilor gazelor naturale pentru a se asigura că intervențiile publice rămân specifice, eficiente și echilibrate în mod corespunzător în ceea ce privește conceperea și aplicarea lor – în special, intervenția trebuie să se limiteze la o durată de aplicare strict necesară pentru atingerea obiectivului urmărit.

Articolul 5 alineatul (4) litera (d) prevede că toate intervențiile publice în stabilirea prețurilor trebuie să aibă o durată limitată și să fie proporționale în ceea ce privește beneficiarii lor. Această cerință trebuie interpretată în contextul principiilor mai largi ale proporționalității și urmăririi interesului general. Mai precis, intervenția trebuie să se alinieze la obiectivele definite la nivel național, cum ar fi combaterea sărăciei energetice sau facilitarea tranziției către o concurență efectivă. Durata limitată permite o revizuire periodică pentru a verifica dacă sunt îndeplinite în continuare toate criteriile de intervenție definite la articolul 5. Atunci când măsurile sunt continuate sau prelungite, acestea ar trebui notificate din nou Comisiei pe baza unei noi evaluări a necesității.

1.4 Gradul de concurență între statele membre

Un obiectiv-cheie al Directivei privind energia electrică – în special al articolului 5 – este asigurarea unei concurențe efective pe piețele cu amănuntul ale energiei electrice. În rapoartele prezentate, 18 state membre au precizat că, în opinia lor, există o concurență efectivă la nivelul comerțului cu amănuntul, în timp ce cinci state membre²³ au răspuns că nu există o astfel de concurență.

Doi indicatori ai concurenței utilizați în mod obișnuit sunt indicele Herfindahl-Hirschman (IHH) și rata de schimbare a furnizorului²⁴. IHH utilizează cotele de piață ale furnizorilor pentru a măsura cât de concentrată este o piață, asociind nivelul scăzut de concentrare cu un număr mare de furnizori și, prin urmare, cu o concurență mai crescută și nivelul ridicat de concentrare cu condiții de concurență mai scăzută. Începând din 2019, IHH mediu în UE a scăzut ușor, ceea ce indică o oarecare îmbunătățire a condițiilor de concurență. Au existat diferențe la nivelul Uniunii, unele state membre²⁵ confruntându-se cu o concurență sporită, iar altele²⁶ cu reduceri ale concurenței. În general, statele membre care nu au reglementat prețurile au înregistrat o îmbunătățire a concurenței, în timp ce în statele membre în care aproape toate

²² Această autonomie este garantată în mod explicit de diferite instrumente juridice ale UE și este consacrată de jurisprudența instanțelor judecătorești ale Uniunii. De fapt, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a recunoscut în mod constant că dreptul UE nu împiedică statele membre să țină seama de obiectivele specifice politicii lor naționale atunci când definesc serviciile de interes economic general.

²³ Austria, Grecia, Spania, Italia și Polonia.

²⁴ Datele cu privire la ambii indicatori au fost furnizate de ACER.

²⁵ Cum ar fi în Danemarca, Spania, Franța, Italia, Letonia și Portugalia.

²⁶ Și anume în Estonia, Finlanda și Slovenia.

gospodăriile erau supuse unor prețuri reglementate a existat o deteriorare marginală a concurenței (o creștere a IHH de 1,7 %). Criza a avut un efect negativ asupra concurenței; dintre cele 12 state membre cu date anualizate coerente privind concentrarea pieței, indicele IHH mediu simplu (neponderat) a crescut cu 4,7 %²⁷. Acest lucru se explică parțial prin consolidare și prin ieșirile de pe piață ale furnizorilor²⁸ (ca urmare a crizei) în unele state membre.

IHH pentru sectorul clienților necasnici este, în general, mai scăzut decât cel pentru sectorul clienților casnici în toate statele membre. Deși s-au înregistrat unele îmbunătățiri în ceea ce privește condițiile de concurență în sectorul clienților necasnici începând din 2019, condițiile s-au înrăutățit în unele state membre în 2022 și 2023.

Ratele de schimbare a furnizorului variază considerabil în întreaga UE. Ratele mai mari sugerează o piață concurențială sănătoasă, iar ratele mai mici indică posibilități de alegere limitate pentru clienți sau un nivel scăzut de implicare a consumatorilor. În unele state membre, ratele sunt uneori mai mari de 20 %²⁹, iar în altele se situează în mod constant sub 5 %³⁰. De la introducerea Directivei privind energia electrică, rata de schimbare a furnizorului atât în sectorul clienților casnici³¹, cât și în sectorul clienților necasnici³² a crescut în majoritatea statelor membre. Deși rata medie la nivelul UE în sectorul clienților casnici a crescut la începutul crizei în 2022 (de la 8,7 % la 9 %), aceasta s-a redus în 2023 (la 7,15 %), posibil din cauza impactului crizei asupra furnizorilor și a dinamicii introduse de intervențiile publice. Un tipar similar a fost înregistrat în sectorul clienților necasnici.

ACER³³ a observat că, dintre statele membre în care rata de schimbare a furnizorului este mai mică de 10 %, aproape trei sferturi (73 %) au furnizori dominanți. Aceasta observă, de asemenea, că intervențiile în stabilirea prețurilor pot acționa ca un factor de descurajare a schimbării furnizorului, deoarece procentul de clienți casnici care beneficiază de intervenții în stabilirea prețurilor este comparativ mai mic în statele membre în care ratele de schimbare a furnizorului sunt mai mari de 10 %. În mod similar, există diferențe între statele membre în ceea ce privește rata de schimbare a furnizorului pentru clienții necasnici. În general, clienții necasnici schimbă furnizorul la rate mai mari decât clienții casnici, rata medie în 2023 fiind de două ori mai mare decât cea a clienților casnici.

Pe scurt, de la introducerea Directivei privind energia electrică, condițiile de concurență par să se fi îmbunătățit ușor, în pofida impactului crizelor prețurilor la energie. Cu toate acestea, condițiile variază de la un stat membru la altul. Multe piețe rămân relativ concentrate, iar un număr mare de respondenți (21,7 %) consideră că nu există o concurență efectivă pe piața cu amănuntul a energiei electrice din statul lor membru.

În observațiile lor, statele membre au oferit informații actualizate cu privire la dificultățile cu care s-au confruntat³⁴ în ceea ce privește îmbunătățirea condițiilor de concurență, cel mai des menționate patru obstacole fiind:

²⁷ Creșterea procentuală se referă la variația medie a IHH între 2022 și 2021 pentru următoarele 12 state membre: Danemarca, Estonia, Spania, Finlanda, Franța, Croația, Irlanda, Italia, Lituania, Letonia, Portugalia și Slovenia.

²⁸ A se vedea tabelul 10 din [Raportul ACER de monitorizare a pieței din 2023 – Piața cu amănuntul a energiei și protecția consumatorilor](#). În această perioadă, au existat mult mai multe ieșiri de pe piață ale furnizorilor decât intrări.

²⁹ Cum ar fi Spania, Italia și Polonia.

³⁰ Austria, Bulgaria, Croația, Lituania, Polonia și Slovacia.

³¹ A crescut în 17 din cele 23 de state membre pentru care sunt disponibile date.

³² A crescut în 15 din cele 22 de state membre pentru care sunt disponibile date.

³³ Raportul ACER de monitorizare a pieței din 2024 [ACER-CEER 2024 MMR Retail-1.pdf](#).

³⁴ Doar trei state membre (Suedia, Slovenia și Letonia) au raportat că nu există obstacole identificabile în calea concurenței.

- 1) ratele scăzute de schimbare a furnizorului și/sau implicare scăzută a consumatorilor raportată (11 state membre);
- 2) impactul unui participant dominant la piață (10 state membre);
- 3) dimensiunea redusă a pieței (nouă state membre) și
- 4) accesul redus la piața angro și prezența altor practici anticoncurențiale pe piață (cinci state membre).

Statele membre au la dispoziție măsuri cu beneficii certe care pot îmbunătăți în mod semnificativ concurența, reziliența pe termen lung a pieței și posibilitățile de alegere ale consumatorilor. Aceste măsuri îmbunătățesc transparența, asigură un acces echitabil la piața angro pentru furnizori și sporesc flexibilitatea contractelor cu amănuntul. Măsurile sunt descrise în secțiunea următoare.

Statele membre ar trebui să acorde prioritate aplicării legislației existente pentru a asigura coerența în cadrul pieței interne a energiei, având în același timp libertatea de a alege forma și metoda pentru atingerea unui obiectiv comun tipic directivelor. Este esențial ca statele membre să pună în aplicare pe deplin Directiva privind energia electrică, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2024/1711 privind organizarea pieței energiei electrice (denumită în continuare „Directiva privind energia electrică”). Transpunerea întârziată sau incompletă a acestor norme riscă să le submineze eficacitatea și să prelungească insecuritatea energetică. Comisia își confirmă disponibilitatea de a sprijini și de a accelera punerea corectă în aplicare a legislației relevante a UE.

1.4.1 Măsuri naționale de îmbunătățire a concurenței pe piață

În rapoartele lor, statele membre au specificat măsurile puse în aplicare pentru a îmbunătăți concurența de la introducerea Directivei privind energia electrică. Măsurile introduse au constat în:

1. măsuri de asigurare a unui acces echitabil și transparent la piața angro (16 state membre)
2. introducerea unor instrumente de comparare³⁵ (14 state membre)
3. simplificarea procedurilor de facilitare a intrării pe piață a noilor furnizori (12 state membre)
4. reclame și campanii de informare pentru consumatori (nouă state membre)
5. introducerea unor obligații specifice pentru furnizorii dominanți (opt state membre)
6. introducerea unor îmbunătățiri legislative și de reglementare (opt state membre)

Poziția dominantă a unor actori de pe piață, atât în ceea ce privește producția, cât și furnizarea, continuă să împiedice concurența efectivă pe piețele cu amănuntul ale energiei electrice. Asigurarea accesului echitabil și egal al furnizorilor la piața angro – inclusiv prin contracte de achiziție de energie electrică și contracte pentru diferență, astfel cum au fost introduse prin reforma pieței energiei electrice³⁶ – este esențială pentru funcționarea pieței, în special în statele membre cu o concentrare semnificativă a pieței.

³⁵ Această măsură este obligatorie în temeiul articolului 14 din Directiva privind energia electrică.

³⁶ Regulamentul (UE) 2024/1747 de modificare a Regulamentelor (UE) 2019/942 și (UE) 2019/943 în ceea ce privește îmbunătățirea organizării pieței energiei electrice a Uniunii.

Pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a articolului 5, statele membre ar trebui să ia măsuri de echilibrare a pieței prin garantarea accesului echitabil și corect la piața angro pentru toți furnizorii și prin menținerea unei transparențe depline.

Promovarea flexibilității în materie de combustibili nefosili în toate contractele de pe piața cu amănuntul, inclusiv pe piețele reglementate, este, de asemenea, necesară pentru asigurarea concurenței. Având în vedere constrângerile de rețea și nevoia de energie la prețuri accesibile, contractele de furnizare flexibile au devenit o soluție esențială.

Introducerea contoarelor inteligente este esențială pentru a permite contracte de furnizare mai flexibile. Flexibilitatea este acum integrată în multe oferte cu amănuntul – de la prețuri dinamice și în funcție de ora de consum la modele hibride, care combină stabilitatea și capacitatea de reacție – oferind consumatorilor noi modalități de a reduce facturile și de a sprijini stabilitatea rețelei.

Franța și Spania arată că flexibilitatea poate funcționa, de asemenea, în cadrul tarifelor reglementate prin mecanisme precum stabilirea prețurilor pentru consumul pe timp de zi/noapte și structurile legate de comerțul cu ridicata.

Statele membre ar trebui să accelereze introducerea contoarelor inteligente, sprijinite de strategii clare de implicare a consumatorilor, pentru a maximiza participarea la ofertele flexibile. Acestea ar trebui să încurajeze toți furnizorii, inclusiv pe cei reglementați, în cazul în care este fezabil să se includă caracteristici de flexibilitate, cum ar fi stabilirea prețurilor în funcție de ora de consum sau modelele hibride de stabilire a prețurilor, asigurând în același timp protecția consumatorilor.

În ceea ce privește combinarea flexibilității cu reglementarea prețurilor, cadrul consacrat la articolul 66a din Directiva privind energia electrică asigură faptul că gospodăriile și IMM-urile dispun în continuare de stimulente pentru a reduce consumul chiar și în cadrul prețurilor reglementate. Mai multe state membre au aplicat cu succes acest principiu în timpul crizei prețurilor la energie electrică, iar criteriile prevăzute la articolul 66a ar putea fi, de asemenea, puse în aplicare de statele membre în perioade care nu sunt afectate de criză, protejând consumatorii și menținând semnalele de preț.

2. ROLUL FLEXIBILITĂȚII CERERII ÎN TRANZIȚIA ENERGETICĂ

2.1 Flexibilitatea ca factor favorizant esențial al unui sistem de energie electrică decarbonizat și axat pe consumator

Flexibilitatea cererii poate sprijini o piață cu amănuntul a energiei electrice eficiente și competitivă și poate aduce beneficii atât consumatorilor în mod direct, cât și sistemului în general. Activarea flexibilității pe piața cu amănuntul va contribui la integrarea generării de energie din surse regenerabile variabile și va permite consumatorilor să își gestioneze mai bine energia. Realizarea acestei flexibilități necesită un cadru de reglementare eficace, care să protejeze consumatorii, să promoveze accesul echitabil și să mențină accesibilitatea prețurilor. Infrastructura de contorizare inteligentă va fi esențială în vederea realizării acestei schimbări.

În general, consumatorii care doresc să fie activi și să își pună flexibilitatea la dispoziția pieței ar trebui să aibă posibilitatea de a face acest lucru. În acest scop, ei au nevoie de un cadru juridic clar, de soluții și produse inovatoare care să le permită să beneficieze de posibilități de alegere, precum și de prețuri echitabile și recompense. În plus, consumatorii ar trebui să aibă acces la informații și instrumente prin intermediul sistemelor de contorizare inteligentă³⁷ și al unor mecanisme eficace de acces la date care să le permită să facă alegeri în cunoștință de cauză.

Este la fel de important să se asigure protejarea clienților finali implicați în flexibilitate prin garanții solide privind acordurile contractuale, transparență și informare cu privire la produse și prețuri, asigurându-se în același timp protecția datelor. Furnizorii care oferă contracte flexibile cu amănuntul și, în special, contracte cu prețuri dinamice ar trebui să informeze în mod adecvat consumatorii cu privire la riscurile și beneficiile asociate acestor oferte.

În cele din urmă, sensibilizarea consumatorilor trebuie încurajată în mod activ; campaniile și inițiativele de comunicare specifice pot contribui la evidențierea beneficiilor și riscurilor potențiale ale participării la mecanisme de flexibilitate, sprijinind implicarea în cunoștință de cauză și încurajând mai mulți consumatori să contribuie.

2.2 Programe de consum dispecerizabil

Articolul 2 alineatul (20) din Directiva privind energia electrică definește „consumul dispecerizabil” ca fiind modificarea sarcinii electrice de către clienții finali față de modelele lor normale sau curenți de consum ca reacție la semnalele pieței, inclusiv ca reacție la prețurile energiei electrice care variază în funcție de oră sau la stimulentele financiare, sau ca reacție la acceptarea ofertei clientului final de a vinde reducerea sau creșterea cererii la un anumit preț pe o piață organizată, în mod individual sau prin agregare.

Programele de consum dispecerizabil sunt, în general, împărțite în programe bazate pe prețuri (sau „implicite”) și programe bazate pe stimulente (sau „explicite”). În ceea ce privește consumul dispecerizabil bazat pe stimulente, consumatorii, adesea prin intermediul unei părți terțe, convin în prealabil să își reducă sau să își redirecționeze consumul de energie electrică în schimbul unei compensații financiare directe. În practică, acest tip de flexibilitate este utilizat în principal pe piețele de echilibrare, în cadrul serviciilor auxiliare și, după caz, în cadrul mecanismelor de asigurare a capacității. Agregatorii îndeplinesc un rol esențial în combinarea sarcinilor de flexibilitate mai mici din partea gospodăriilor, a întreprinderilor și a micilor clienți

³⁷ Conform definiției de la articolul 2 punctul 23 din Directiva (UE) 2019/944, „sistem de contorizare inteligentă” înseamnă un sistem electronic care poate măsura cantitatea de energie electrică introdusă în rețea sau consumul de energie electrică din rețea și care oferă mai multe informații decât un contor convențional și poate transmite și primi date în scopuri de informare, monitorizare și control, utilizând o formă de comunicații electronice.

industriali, precum și a resurselor de stocare în volume suficient de mari pentru a participa în mod semnificativ la piețele energiei electrice și pentru a furniza servicii în sistem.

Asigurarea faptului că agregatorii, inclusiv agregatorii independenți, pot avea acces la piețe în condiții transparente și nediscriminatorii și că există posibilitatea pentru consumatori de a se abona cu ușurință la serviciile lor este esențială pentru deblocarea consumului dispecerizabil bazat pe stimulente.

Contractele cu amănuntul flexibile se încadrează în consumul dispecerizabil bazat pe preț. În acest caz, consumatorii reacționează la prețurile energiei electrice care variază în timp – cum ar fi tarifele în funcție de ora de consum, prețurile dinamice sau prețurile din perioadele de vârf critice – și își ajustează consumul în consecință, fără a încheia un angajament explicit separat de a asigura o reducere specifică a sarcinii.

2.3 Cadrul juridic

Pachetul „Energie curată pentru toți europenii” a introdus cadrul pentru flexibilitatea cererii, inclusiv definirea rolurilor și a responsabilităților esențiale în rândul participanților la piață, precum și modalitățile de reglementare a energiei electrice cu amănuntul flexibile. Împreună, Directiva (UE) 2019/944, astfel cum a fost modificată prin Directiva privind energia electrică³⁸, și Regulamentul (UE) 2019/943 privind energia electrică³⁹ (denumit în continuare „Regulamentul privind energia electrică”), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2024/1747⁴⁰, oferă cadrul juridic pentru ofertele flexibile de vânzare cu amănuntul, inclusiv dispoziții care permit consumatorilor să aibă contracte separate pentru sarcini flexibile, cum ar fi încărcarea vehiculelor electrice și pompele de căldură, în mod distinct față de consumul lor casnic primar.

Consumul dispecerizabil este cel mai eficace atunci când consumatorii au acces la prețuri cu amănuntul bazate pe piață, astfel cum se prevede la articolul 5 din Directiva privind energia electrică. În statele membre în care intervențiile în stabilirea prețurilor rămân în vigoare, tranziția de la acestea trebuie gestionată cu atenție pentru a proteja accesibilitatea prețurilor, permițând în același timp semnale clare de preț care să stea la baza contractelor flexibile de furnizare a energiei electrice.

Articolul 11 din Directiva privind energia electrică completează dispozițiile de bază privind libertatea de a alege furnizorul și prețurile de furnizare bazate pe piață, impunând ca cel puțin un contract de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice să fie disponibil pe piață pentru consumatorii finali care și-au instalat un contor inteligent. Pentru a asigura transparența și încrederea și pentru a facilita luarea unor decizii în cunoștință de cauză, furnizorii trebuie să descrie în termeni clari posibilele beneficii și riscuri înainte de semnarea contractelor de către clienți.

Aceste dispoziții sunt consolidate de articolul 13 privind contractele de agregare și de articolele 15 și 17, care definesc regimul pentru clienții activi și consumul dispecerizabil prin agregare. Statele membre sunt obligate să asigure accesul nediscriminatoriu la toate piețele energiei

³⁸ Directiva (UE) 2024/1711 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iunie 2024 de modificare a Directivelor (UE) 2018/2001 și (UE) 2019/944 în ceea ce privește îmbunătățirea organizării pieței energiei electrice a Uniunii (JO L, 2024/1711, 26.6.2024), ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>.

³⁹ Regulamentul (UE) 2019/943 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 privind piața internă de energie electrică (reformare) (JO L, 2019/158, 14.6.2019, p. 54), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁴⁰ Regulamentul (UE) 2024/1747 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de modificare a Regulamentelor (UE) 2019/942 și (UE) 2019/943 în ceea ce privește îmbunătățirea organizării pieței energiei electrice a Uniunii (JO L, 2024/1747, 26.6.2024), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj>.

electrice pentru consumatori și agregatori, instituind mecanisme de piață adecvate care să permită flexibilitatea de a participa și de a fi valorificați în mod corespunzător pe toate piețele.

Se preconizează că normele viitoare, cum ar fi codul de rețea privind consumul dispecerizabil⁴¹, care va stabili un cadru comun al UE pentru activarea și remunerarea flexibilității între piețe, împreună cu actul de punere în aplicare privind interoperabilitatea datelor pentru consumul dispecerizabil⁴², care va facilita accesul la datele relevante, vor completa cadrul existent și vor sprijini în continuare adoptarea consumului dispecerizabil. În plus, codul de conduită pentru aparatele inteligente⁴³ va contribui la asigurarea faptului că dispozitivele conectate din locuințele inteligente pot răspunde fără probleme la contractele de furnizare flexibile, consolidând atât participarea consumatorilor, cât și eficiența sistemului.

2.4 Contorizarea inteligentă ca factor favorizant de bază

Contoarele inteligente reprezintă o cerință esențială pentru participarea consumatorilor la consumul flexibil de energie, făcând posibilă facturarea în funcție de ora de consum, permițând obținerea de informații în timp real și sprijinind automatizarea. Acestea oferă, de asemenea, un acces îmbunătățit și sigur la datele înregistrate de contoare și la datele privind consumul și ajută clienții finali să primească estimări clare ale costurilor și oferte adaptate. Acest lucru le permite să facă alegeri în cunoștință de cauză. În statele membre în care introducerea lor este mai avansată, consumatorii beneficiază deja de produse legate de prețurile de pe piața angro care stimulează consumul dispecerizabil și contribuie la reducerea costurilor de sistem.

Deși introducerea sistemelor de contorizare inteligentă în întreaga UE a înregistrat progrese considerabile, situația rămâne neuniformă. Rata de penetrare a contorizării inteligente a energiei electrice în UE-27 a fost de aproximativ 60 % la sfârșitul anului 2024, pe baza datelor furnizate de ACER-CEER⁴⁴. Cincisprezece state membre au atins niveluri de pătrundere de peste 80 %, inclusiv zece state membre care sunt acoperite aproape integral. Douăsprezece state membre rămân sub 80 %, dintre care șapte au rămas în urmă fie din cauza întârzierilor în ceea ce privește implementarea, fie pentru că nu au decis încă să continue introducerea pe scară largă. Graficul de mai jos ilustrează pătrunderea contoarelor inteligente în întreaga UE.

⁴¹ Temeiul juridic al acestui cod de rețea este articolul 59 alineatul (1) litera (e) din Regulamentul (UE) 2019/943.

⁴² Temeiul juridic al prezentului act de punere în aplicare este articolul 24 alineatul (2) din Directiva (UE) 2019/944.

⁴³ Site-ul Centrului Comun de Cercetare al Comisiei Europene privind Codul de conduită pentru aparatele inteligente din punct de vedere energetic, accesat la 25.9.2025; adresă URL: <https://ses.jrc.ec.europa.eu/development-of-policy-proposals-for-energy-smart-appliances>.

⁴⁴ ACER-CEER, Raportul de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie din 2024 (septembrie 2024) și date de monitorizare pentru anul 2024 extrase din fișele de țară privind energia electrică ale ACER (iulie 2025).

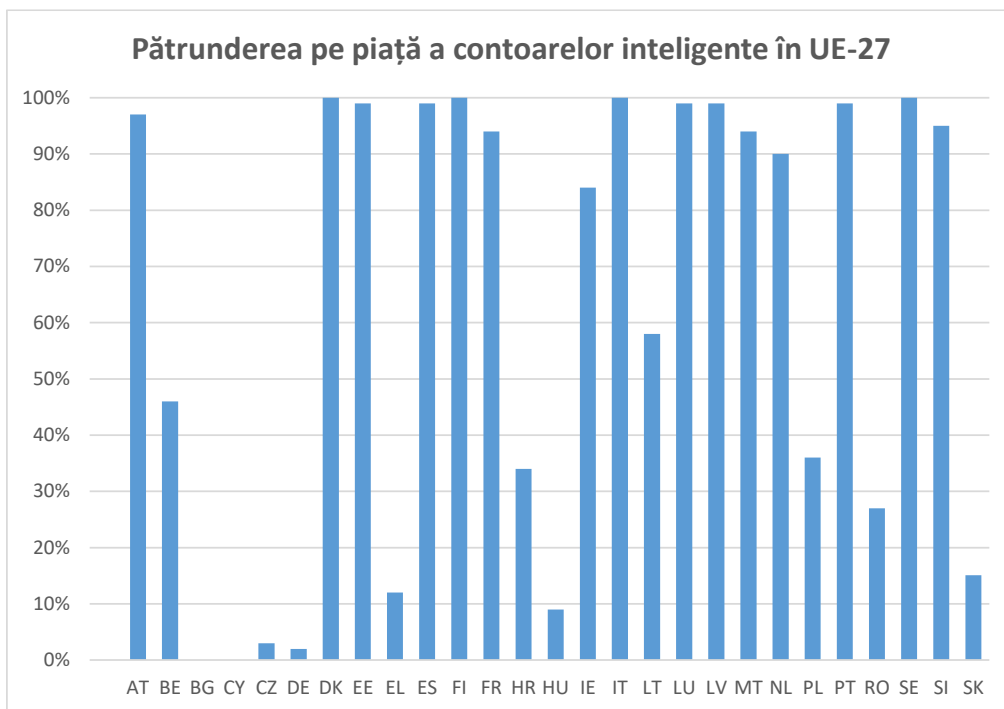

Figura 1: Introducerea contorizării inteligente în UE [pe baza datelor din Raportul de monitorizare a pieței din 2024 al ACER-CEER și din fișele de țară ale ACER (iulie 2025)].

Sistemele de contorizare inteligentă trebuie să încorporeze funcționalitățile prevăzute la articolul 20 din Directiva privind energia electrică. Funcționalitățile precum furnizarea de date de măsurare validate și furnizarea de date în timp aproape real care reflectă intervalul de decontare a dezechilibrelor pe piața națională sunt esențiale pentru a contribui la introducerea unor servicii energetice care să recompenseze modelele flexibile de consum.

În plus, consumatorii au nevoie de consiliere și informații adecvate înainte sau în momentul instalării contoarelor inteligente. Acest lucru este esențial pentru a consolida încrederea consumatorilor și pentru a permite efectuarea unor alegeri în cunoștință de cauză. Astfel de recomandări și informații ar trebui să vizeze nu numai sensibilizarea cu privire la opțiunile aflate la dispoziția consumatorilor, ci și înțelegerea modului în care are loc interacțiunea între aparatele bazate pe flexibilitate (cum ar fi pompele de căldură, încărcătoarele pentru vehicule electrice sau dispozitivele casnice inteligente) și contoarele inteligente. Acest lucru va contribui la accelerarea utilizării eficiente a flexibilității pe piețele cu amănuntul prin promovarea integrării practice a aparatelor flexibile și a infrastructurii de contorizare inteligentă.

Accesul interoperabil la datele înregistrate de contoare și la datele privind consumul este la fel de important pentru a valorifica pe deplin potențialul contoarelor inteligente și pentru a facilita serviciile de flexibilitate. Comisia pregătește terenul pentru norme tehnice mai specifice privind interoperabilitatea datelor pentru consumul dispecerizabil. Facilitarea accesului la datele înregistrate de contoare este esențială nu numai pentru a sprijini serviciile de consum dispecerizabil, ci și pentru a promova oferte cu amănuntul inovatoare și pentru a le permite consumatorilor să își gestioneze în mod activ consumul și potențialul de flexibilitate.

În acest sens, se disting trei priorități:

- **Introducerea rapidă:** asigurarea introducerii fără întârziere a contoarelor inteligente și a dotării acestora cu funcționalități care permit prețuri dinamice, feedback în timp aproape real și interoperabilitate pentru un acces neîntrerupt la date în mod securizat.

- **Accesul interoperabil la date:** cerințele UE privind accesul la date, inclusiv Regulamentul (UE) 2023/1162^{45,46}, asigură faptul că atât furnizorii de servicii, cât și consumatorii pot utiliza cu ușurință și în mod eficace datele înregistrate de contoare și datele privind consumul în cadrul serviciilor de flexibilitate.
- **Implicarea consumatorilor:** pentru a fi pe deplin eficace, introducerea contoarelor inteligente ar trebui să fie însoțită de o comunicare clară, de dispozitive de afișare la domiciliu și de instrumente digitale care să le permită consumatorilor să vizualizeze, să înțeleagă și să acționeze în funcție de datele privind consumul propriu și costul energiei.

2.5 Promovarea unor contracte cu amănuntul flexibile și adecvate scopului urmărit

Contractele cu amănuntul flexibile le permit consumatorilor să interacționeze cu piața prin semnale de preț, să își gestioneze consumul de energie electrică și să își reducă facturile, permițând în același timp o mai bună gestionare a vânfurilor de consum. Acestea sprijină, de asemenea, eficiența sistemului și integrarea producției de energie din surse regenerabile, prin stimularea consumului în perioadele în care se produce energie electrică abundentă la costuri reduse și cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Există diferite tipuri de contracte flexibile de furnizare a energiei electrice care sunt adecvate pentru diferite profiluri de consumatori:

- Contractele cu prețuri dinamice⁴⁷, care se bazează pe prețurile de pe piața angro, oferă consumatorilor semnale de preț care încurajează ajustările în timp real ale consumului lor de energie. Acestea sunt deosebit de relevante pentru consumatorii cu active flexibile, cum ar fi vehiculele electrice și pompele de căldură, care își pot redirecționa cu ușurință cererea și își pot reduce considerabil facturile la energie.
- Produse legate de furnizarea energiei în funcție de ora de consum, care împart ziua într-un număr limitat de intervale de preț (de exemplu, paliere de zi/noapte sau de vârf/în afara orelor de vârf). Acestea sunt mai puțin complicate și mai previzibile și sunt accesibile utilizatorilor finali cu o capacitate fixă de redirecționare a sarcinii.
- Contractele hibride, care integrează adesea un element fix și unul flexibil de stabilire a prețurilor, pentru consumatorii care doresc să aibă un cost al energiei mai previzibil. Acestea permit consumatorului să obțină avantajul flexibilității, evitând în același timp expunerea deplină la volatilitatea prețurilor.
- Prețurile din perioadele de vârf critice (CPP), în cazul în care prețurile energiei electrice sunt majorate substanțial în perioadele de cerere excedentară sau de ofertă insuficientă (de exemplu, în cazul în care contribuția surselor regenerabile de energie este scăzută).

Împreună, acestea oferă consumatorului o gamă largă de posibilități, care sunt armonizate cu capacitatea și disponibilitatea lor de a utiliza flexibilitatea.

Contractele de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice: contractele cu prețuri dinamice fac legătura directă între prețurile cu amănuntul și prețurile de pe piața angro, de

⁴⁵ Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1162 al Comisiei din 6 iunie 2023 privind cerințele de interoperabilitate și procedurile nediscriminatorii și transparente de accesare a datelor înregistrate de contoare și a datelor privind consumul, JO L 154, 15.6.2023, p. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj.

⁴⁶ Regulamentul (UE) 2023/1162 prevede un cadru transparent care să le permită clienților finali și părților eligibile să acceseze date validate privind consumul anterior, precum și date nevalidate înregistrate de contoare și date nevalidate privind consumul în timp aproape real în timp util, simplu și sigur. Regulamentul stabilește norme care facilitează interoperabilitatea accesului la date și a schimbului de date între participanții la piață, promovând în același timp serviciile energetice și concurența pe piața cu amănuntul.

⁴⁷ Stabilirea dinamică a prețurilor este adesea denumită stabilire a prețurilor în timp real (RTP); a se vedea, de exemplu, Florence School of Regulation, „Dynamic Retail Electricity Tariffs: Choices and Barriers” (Tarifele dinamice de pe piața cu amănuntul a energiei electrice: opțiuni și obstacole), 2020.

obicei piața pentru ziua următoare sau piața intrazilnică. Acestea pot oferi economii semnificative la costurile energiei pentru consumatorii cu active flexibile și disponibilitatea de a gestiona riscul de preț, cum ar fi proprietarii de vehicule electrice sau gospodăriile cu sisteme de încălzire inteligente, deoarece le permit consumatorilor să beneficieze de prețuri mai mici atunci când producția de energie din surse regenerabile este abundentă, fiind în același timp expuși unor prețuri mai mari atunci când nu se produce suficient în sistem⁴⁸.

Potrivit datelor ACER-CEER⁴⁹, sunt disponibile contracte cu prețuri dinamice pentru gospodăriile din 16 state membre; cu toate acestea, doar câteva țări prezintă un grad considerabil de utilizare a unor astfel de contracte⁵⁰. Mai multe state membre cu un nivel foarte scăzut de pătrundere a contoarelor inteligente nu oferă deloc contracte cu prețuri dinamice, cu doar câteva excepții. Pe aceste piețe, absența unei infrastructuri de sprijin explică lipsa unor oferte cu amănuntul flexibile, subliniind importanța accelerării introducerii contorizării inteligente pentru a debloca flexibilitatea cererii.

Cadrul juridic și principiile de bază pentru contractele de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice: Directiva privind energia electrică definește „contractul de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice” ca fiind un contract de furnizare care reflectă prețurile pe piețele la vedere la intervale cel puțin egale cu frecvența închiderii pieței⁵¹. Toți consumatorii care dispun de un contor inteligent beneficiază de dreptul la un contract de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice de la cel puțin un furnizor și de la toți furnizorii care au peste 200 000 de clienți în țară. Contractele cu prețuri dinamice ar trebui să reflecte îndeaproape fluctuațiile prețurilor pieței pentru consumatori, permițându-le să reacționeze în consecință. Obiectivul general este ca, în cadrul contractelor cu prețuri dinamice, clienții finali să își ajusteze modelele de consum într-un mod flexibil, contribuind la atenuarea creșterilor bruște ale prețurilor angro.

Articolul 11 alineatul (1a) din Directiva privind energia electrică prevede că, înainte de încheierea sau prelungirea oricărui contract, inclusiv a unui contract cu prețuri dinamice, clienții sunt informați cu privire la prețul total și defalcarea acestuia, precum și dacă prețul este fix, variabil sau dinamic. Deși nu este posibil ca, în cazul unui contract cu prețuri dinamice, furnizorii să comunice prețul final consumatorilor cu câteva săptămâni în avans⁵², aceștia ar trebui să fie în măsură să comunice în mod clar modul în care prețurile de pe piața locală se traduc în prețuri de consum.

În plus, în ceea ce privește protecția consumatorilor, în conformitate cu articolul 11 alineatul (2) din Directiva (UE) 2019/944, clienții finali trebuie să primească de la furnizori toate informațiile referitoare la oportunități (de exemplu, costuri mai mici atunci când se adaptează consumul la intervale cu prețuri mai reduse, participarea la integrarea surselor regenerabile de energie), costuri și riscuri (de exemplu, expunerea la creșteri bruște ale prețurilor, o mai mare volatilitate a facturilor pentru consumatorii fără flexibilitate). Informarea clienților finali cu

⁴⁸ Pe baza datelor din raportul ACER de monitorizare a pieței din 2025 („*Rewarding Flexibility: How retail contract choice can help unlock consumer flexibility*” - Recompensarea flexibilității: modul în care alegerea contractului cu amănuntul poate contribui la valorificarea flexibilității consumatorilor) și a calculelor proprii ale Comisiei, consumatorii de energie electrică ar putea realiza economii de până la 40 % dacă se reorientează spre un contract cu prețuri dinamice și își gestionează în mod activ consumul.

⁴⁹ ACER-CEER, Raportul de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie din 2024 (tabelul din anexa 3).

⁵⁰ Potrivit fișelor de țară ale ACER privind energia electrică (iulie 2025), doar în câteva state membre pătrunderea contractelor cu prețuri dinamice este de peste 5 % (FI, LV, NL, SE, ES).

⁵¹ „Contract de furnizare a energiei electrice cu prețuri dinamice” înseamnă un contract de furnizare a energiei electrice între un furnizor și un client final care reflectă variația de preț pe piețele la vedere, inclusiv pe piețele pentru ziua următoare și intrazilnice, la intervale cel puțin egale cu frecvența închiderii pieței.

⁵² Astfel cum este prevăzut la articolul 10 alineatul (4) din Directiva (UE) 2019/944.

privire la condițiile tehnice prealabile, în special cu privire la necesitatea de a avea instalat un contor de energie electrică adecvat, este la fel de importantă.

Contractele hibride: contractele cu prețuri dinamice ar putea să nu fie adecvate pentru toți clienții. Situația unor consumatori poate fi de așa natură încât aceștia să fie limitați în ceea ce privește flexibilitatea pe care o pot oferi în cadrul unui contract cu prețuri dinamice. Alți consumatori pot fi preocupați de expunerea la riscul financiar în perioadele de volatilitate ridicată a prețurilor.

Recentele creșteri bruște ale prețurilor la energie au făcut ca acest lucru să fie și mai evident, subliniind necesitatea unor opțiuni contractuale care să ofere atât flexibilitate, cât și stabilitate. Contractele cu prețuri hibride oferă un amestec de stabilitate și flexibilitate care poate fi ideal pentru consumatorii care doresc să își mențină previzibilitatea facturilor la energie, dar sunt și deschiși să economisească bani prin ajustarea modului și a momentului în care utilizează energia electrică. Combinând previzibilitatea cu capacitatea de reacție, contractele hibride pot fi adaptate la diverse nevoi ale consumatorilor și au potențialul de a oferi un grad de securitate, alături de un nivel de flexibilitate, oferind astfel consumatorilor mai multe posibilități, mai mult control și mai multă încredere în gestionarea consumului lor de energie.

ACER-CEER⁵³ identifică diferite tipuri de contracte hibride. Unele contracte hibride sunt concepute pentru a-i proteja pe consumatori de creșterile bruște ale prețurilor, reflectând în același timp tendințele pieței. De exemplu, plafonări ale prețurilor, astfel încât consumatorul să nu se confrunte cu facturi neașteptat de mari. Alte contracte oferă paliere orare de consum gratuit sau la prețuri reduse, încurajând consumatorii să își redirecționeze utilizarea către palierele cu costuri mai mici. Există, de asemenea, posibilitatea unor contracte adaptate pentru vehiculele electrice, care combină tarifele forfetare pentru consumul în afara orelor de vârf cu stimulentele pentru încărcarea inteligentă. Astfel de contracte ar putea include capacități de încărcare bidirecțională, care oferă stimulente specifice consumatorilor pentru injectarea de energie electrică în rețea în perioadele de vârf ale cererii și care tarifează atunci când prețurile sunt scăzute.

Pentru a sprijini adoptarea contractelor hibride, statele membre ar trebui să creeze condiții de reglementare care să le permită furnizorilor să testeze oferte hibride inovatoare, garantând în același timp transparența, comparabilitatea și protecția consumatorilor. Asigurarea vizibilității acestor produse prin intermediul instrumentelor de comparare a prețurilor va fi esențială pentru a permite consumatorilor să facă alegeri în cunoștință de cauză și pentru a evita confuziile.

Exemple din statele membre⁵⁴

În **Finlanda**, un contract hibrid⁵⁵ combină prețuri fixe și flexibile. Consumatorii plătesc un preț fix pentru consum, dar își pot reduce facturile prin redirecționarea consumului către paliere orare cu tarife mai mici (de exemplu, pe palierul orar 1:00 și 6:00). Aceștia pot obține beneficii prin programarea corectă a activităților mari consumatoare de energie, cum ar fi încărcarea vehiculelor electrice sau încălzirea apei, evitând în același timp riscul unor creșteri semnificative ale prețurilor în comparație cu un contract cu prețuri dinamice.

⁵³ ACER-CEER, Raportul de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie din 2024.

⁵⁴ Exemplele prezentate în acest document au doar rolul de a ilustra tipurile de contracte aflate aduse în discuție. Acestea nu reprezintă o listă exhaustivă a produselor disponibile în întreaga UE.

⁵⁵ Contractul „Välkky” oferit de Väre Ltd.

De asemenea, în Finlanda⁵⁶, variația prețurilor fixe și flexibile combină contractul cu preț fix cu „impactul asupra consumului” lunar, în cadrul căruia consumatorii, pe baza informațiilor primite prin intermediul unei aplicații, își pot adapta consumul de energie electrică pentru a profita de zile și paliere orare cu tarife mai mici, reducând astfel costul final al energiei electrice.

În **Belgia**, un contract⁵⁷ oferă ore fixe în afara orelor de vârf în trei paliere orare, combinând paliere cu tarife scăzute și paliere cu tarife foarte scăzute. Clienții pot fi informați cu privire la diferitele paliere orare prin intermediul unei aplicații și își pot optimiza consumul. Proprietarii de vehicule electrice pot utiliza o funcție de încărcare inteligentă.

În **Franța**, un contract specific pentru vehiculele electrice⁵⁸ combină o stație de încărcare, un tarif specific pentru energia electrică și o aplicație prin care utilizatorul are acces la servicii de monitorizare și încărcare inteligentă. Clienții își pot încărca vehiculele în palierele orare cu costuri reduse și pot optimiza încărcarea și economiile prin intermediul funcției de încărcare inteligentă.

Prețurile din perioadele de vârf critice (CPP): articolul 7a din Regulamentul privind energia electrică stabilește un produs special de reducere a vârfurilor de sarcină, care este menit să fie utilizat numai în perioade de criză a prețurilor energiei electrice⁵⁹. Acest mecanism temporar și cu termene precise de reducere a vârfurilor de sarcină poate coexista cu ofertele de CPP bazate pe piață. Aceste mecanisme există deja în unele state membre, unde furnizorii oferă produse pentru prețurile din perioadele de vârf cu scopul de a stimula consumatorii să reducă cererea în perioadele cu costuri ridicate, ca parte a operațiunilor normale de vânzare cu amănuntul. Astfel de produse comerciale pentru CPP fac parte din inovarea regulată a pieței cu amănuntul și din posibilitățile consumatorilor.

Diversificarea posibilităților de alegere prin contracte de furnizare multiple: articolul 4 modificat din Directiva (UE) 2019/944 consolidează drepturile consumatorilor prin asigurarea faptului că toți clienții finali sunt liberi nu numai să își aleagă furnizorul de energie electrică, ci și să încheie simultan mai multe contracte de furnizare, prin conectarea mai multor puncte de contorizare și de facturare de la spațiul clientului la un singur punct de racordare. Această opțiune poate fi activată prin sisteme de contorizare inteligentă sau de subcontorizare⁶⁰.

Această nouă dispoziție are implicații importante pentru promovarea flexibilității în contractele cu amănuntul. În special, aceasta oferă consumatorilor opțiunea de a-și dezagrega cererea de energie electrică în diferite contracte, în funcție de natura sarcinilor lor. Prin urmare, consumatorii își pot acoperi nevoile de energie electrică prin utilizarea unor contracte diferite pentru dispozitivele lor. De exemplu:

⁵⁶ Contractul „Oomi Flex” oferit de Oomi Oy; societatea estimează că 90 % dintre clienții care beneficiază de acest contract flexibil plătesc mai puțin în comparație cu un contract cu preț exclusiv fix în funcție de ora la care este utilizată energia electrică. Clienții pot plăti mai mult decât tariful fix dacă nu își programează consumul în mod corespunzător. Aplicația are un rol esențial prin informarea clienților cu privire la perioadele de consum cele mai eficiente din punctul de vedere al costurilor.

⁵⁷ Contractul „Empower Flexi-time” oferit de ENGIE clienților cu un consum mai mare care sunt în măsură să își redirecționeze o parte semnificativă a consumului de energie electrică (de exemplu, automobile electrice, baterii inteligente sau dispozitive mari consumatoare de energie programabile).

⁵⁸ Contractul „MA Recharge Intelligente” oferit de ENGIE.

⁵⁹ Astfel cum au fost declarate în conformitate cu articolul 66a din Directiva (UE) 2019/944.

⁶⁰ În conformitate cu considerentul 19 din Directiva (UE) 2024/1711, progresele înregistrate în ceea ce privește tehnologia contorizării și a subcontorizării, la care se adaugă tehnologia informației și comunicațiilor, au făcut să fie posibilă existența, din punct de vedere tehnic, a mai multor furnizori pentru un spațiu individual.

- Vehicule electrice: clienții pot alege un contract cu prețuri dinamice sau cu tarife în funcție de ora de consum pentru încărcarea vehiculelor electrice, optimizând costurile prin redirecționarea încărcării la ore cu preț scăzut.
- Pompe de căldură: sarcinile de încălzire ar putea fi acoperite de un contract cu tarife în funcție de ora de consum sau în cazul în care instalația permite acest lucru printr-un contract cu prețuri dinamice sau printr-un contract hibrid.
- Sarcina de bază a gospodăriei: restul cererii unei gospodării poate fi acoperit printr-un contract cu tarife fixe convențional, care oferă previzibilitate pentru consumul zilnic.

O astfel de separare contractuală evită opțiunea „totul sau nimic” cu care se pot confrunta consumatorii prin adoptarea unui contract cu prețuri dinamice pentru întregul lor consum casnic. În schimb, gospodăriile pot combina stabilitatea cu flexibilitatea menținându-și o parte din cerere protejată împotriva oricărui risc de preț și expunând în același timp sarcinile flexibile la semnale de preț adecvate.

Interacțiunea cu tarifele de rețea: tarifele de rețea constituie o parte considerabilă a facturii la energie electrică⁶¹ și, având în vedere că se preconizează că investițiile în rețea vor crește în următorii ani, este probabil ca această pondere să devină și mai mare⁶². Tarifele de rețea care reflectă costurile pot oferi stimulente pentru a redirecționa cererea din perioadele de vârf, pentru a reduce costurile globale de sistem și pentru a aduce completări contractelor cu amănuntul flexibile⁶³. Pentru a maximiza eficacitatea, structurile tarifare ar trebui să reflecte costurile de sistem, să încurajeze redirecționarea sarcinii în perioadele de vârf și să rămână echitabile și accesibile pentru toți utilizatorii, inclusiv pentru cei cu potențial limitat de flexibilitate. Avantajele reducerii congestiunii rețelei ar trebui să conducă la reducerea costurilor de sistem.

Taxele de rețea care reflectă costurile, în conformitate cu Orientările Comisiei din 2025 privind conceperea tarifelor de distribuție⁶⁴, pot alinia stimulentele și pot recompensa în continuare schimbările cererii în situațiile în care furnizorii oferă contracte dinamice sau hibride. Prin urmare, statele membre și autoritățile de reglementare sunt încurajate să se asigure că tarifele de rețea reflectă costurile și oferă semnale de flexibilitate compatibile cu contractele cu amănuntul flexibile. Acest lucru necesită o coordonare strânsă între autoritățile de reglementare, operatorii de sistem și părțile interesate relevante.

Pentru a încuraja și a sprijini dezvoltarea flexibilității, statele membre, în cooperare cu autoritățile de reglementare și cu furnizorii, ar trebui să se concentreze în special asupra următoarelor aspecte:

- **Diversificarea produselor cu amănuntul** prin sprijinirea introducerii unor produse dinamice, de consum și hibride care limitează expunerea pe piață, menținând în același

⁶¹ Potrivit raportului ACER-CEER de monitorizare a pieței cu amănuntul de energie din 2024, costurile energiei electrice de rețea reprezintă 24 % din factura medie la energie electrică în UE. Deși costurile de rețea reprezentau o cotă mai mare din factura la energie electrică, din cauza recentelor creșteri ale prețurilor la energie electrică, componenta energetică a devenit principalul factor determinant al costului total al energiei suportat de consumatori.

⁶² COM(2025) 4010 final „Guidelines on future proof network charges for reduced energy system costs” (Orientări privind tarifele de rețea adaptate exigențelor viitorului pentru reducerea costurilor sistemului energetic).

⁶³ Tarifele flexibile de rețea de distribuție pot oferi o pârghie suplimentară pentru stimularea consumului flexibil. În prezent, o serie de state membre aplică deja tarife de rețea opționale sau obligatorii pentru „consumul pe timp de zi/de noapte” sau alte tarife de rețea în funcție de ora de consum [ACER, „Unlocking flexibility: No-regret actions to remove barriers to demand response” (Deblocarea flexibilității: măsuri cu beneficii certe pentru eliminarea obstacolelor din calea consumului dispecerizabil), 2025]. Tarifele de rețea pot fi percepute fie direct, prin intermediul unui contract de servicii de rețea, fie indirect, prin intermediul contractului de furnizare de energie electrică.

⁶⁴ C JO C, C/2026/126, 9.1.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/126/oj>.

timp semnalele de preț, astfel încât consumatorii cu grade diferite de disponibilitate și capacitate de a-și asuma riscuri să poată alege un contract flexibil.

- **Stimularea inovării** prin încurajarea proiectelor-pilot și a spațiilor de testare în materie de reglementare pentru noile produse de pe piață, cum ar fi contractele hibride. Acest demers trebuie completat cu stimulente echitabile, limitate în timp și adecvate, concepute într-un mod calibrat din punct de vedere social, pentru a sprijini adoptarea inițială a ofertelor flexibile și a dispozitivelor auxiliare (de exemplu, integrarea vehiculelor electrice și a pompelor de căldură, controlere inteligente). Aceste stimulente ar trebui structurate cu atenție pentru a evita efectele regresive și pentru a se asigura că gospodăriile vulnerabile și afectate de sărăcie energetică nu sunt excluse.
- **Asigurarea faptului că participarea la flexibilitate rămâne voluntară**, transparentă și adaptată la diferitele nevoi ale consumatorilor, cu garanții pentru clienții vulnerabili și afectați de sărăcie energetică. Statele membre ar trebui să se asigure că ofertele cu amănuntul recompensează flexibilitatea, protejând în același timp consumatorii care sunt mai puțin în măsură să se implice. Statele membre ar trebui, de asemenea, să se asigure că consumatorii sunt bine protejați împotriva practicilor de comercializare neloiale, inclusiv a telemarketingului agresiv și a informațiilor înșelătoare, care ar putea duce la încheierea de către consumatori a unor contracte cu prețuri dinamice care nu corespund nevoilor lor.
- **Asigurarea disponibilității contorizării inteligente adecvate scopului urmărit și a accesului optim la date** prin accelerarea introducerii contoarelor inteligente și prin aplicarea deplină a cerințelor de interoperabilitate a accesului la date [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1162], permițând astfel accesul în timp util și securizat la informații pentru consumatori și furnizorii de servicii. Să garanteze standarde minime în conformitate cu funcționalitățile obligatorii (articolul 20 din Directiva privind energia electrică) pentru acoperirea contoarelor inteligente, a accesului la date în timp aproape real și a mecanismelor de automatizare, astfel încât consumatorii și instrumentele terților să poată răspunde în mod eficace.
- **Creșterea gradului de sensibilizare a consumatorilor** prin furnizarea de informații clare cu privire la avantajele, dezavantajele și caracterul adecvat al fiecărui tip de contract. Aceasta ar putea include campanii clare și simple prin diverse platforme și mijloace de comunicare, care să acopere formarea prețurilor, impactul tipic al facturilor pentru diferite profiluri de consumatori, scenariile de risc și canalele de depunere a plângerilor.
- **Impunerea furnizorilor de energie electrică a obligației de a oferi comparații ilustrative ale facturilor**, care să arate ce ar fi plătit un consumator în cadrul ofertelor cu prețuri dinamice, fixe sau în funcție de ora de consum, pe baza datelor privind consumul anterior. Furnizorii ar putea utiliza, de asemenea, metode independente de stabilire a profilului de risc al clienților înainte de încheierea unui contract cu un client. Furnizorii ar trebui să fie obligați să divulge informațiile relevante privind repartizarea riscurilor și principiile de remunerare într-un format standard stabilit de autoritatea națională de reglementare. În plus, în timpul executării contractului, furnizorii ar putea oferi informații și consiliere personalizate pentru a-i ajuta pe consumatori să își adapteze obiceiurile de consum.
- **Impunerea obligației ca instrumentele online de comparare a prețurilor să prezinte nu numai prețurile** pe care le oferă diferitele produse cu prețuri dinamice, **ci și expunerea la risc și economiile potențiale** pentru consumator, în comparație cu

produsele cu prețuri fixe sau cu alte produse diferențiate pe paliere orare. Astfel de instrumente ar trebui să fie neutre, supravegheate public pentru a asigura încrederea și accesibile consumatorilor cu mai puține competențe digitale.

- **Promovarea utilizării tehnologiilor de automatizare** (de exemplu, sisteme de gestionare a locuințelor și termostate inteligente, încărcătoare inteligente pentru vehiculele electrice, dispozitive inteligente) care îi ajută pe consumatori să profite de beneficiile stabilirii dinamice a prețurilor fără o intervenție manuală constantă. La elaborarea oricăror inițiative naționale referitoare la aparatele inteligente, statele membre sunt invitate să se bazeze pe codul de conduită al UE pentru aparatele interoperabile care sunt inteligente din punct de vedere energetic, astfel încât să încurajeze adoptarea aparatelor cu caracteristici de flexibilitate interoperabile și deschise, mai degrabă decât să elaboreze abordări naționale care riscă să cauzeze fragmentarea pieței unice pentru aparate precum cele de încălzire, ventilare și climatizare (HVAC) sau produsele albe⁶⁵.
- **Abordarea incluziunii digitale și a accesului echitabil** prin asigurarea faptului că consumatorii care se confruntă cu limitări în ceea ce privește competențele digitale sau conectivitatea nu sunt lăsați în urmă. Măsurile ar putea include puncte de acces offline, linii de asistență telefonică, instrumente de comparare pe suport de hârtie și sprijin specific prin intermediul organizațiilor de consumatori. Astfel de măsuri sunt esențiale pentru a garanta că ofertele flexibile sunt accesibile tuturor gospodăriilor și nu riscă să fie utilizate insuficient din cauza obstacolelor digitale.
- **Asigurarea faptului că organizațiile naționale ale consumatorilor și autoritățile de reglementare din domeniul energiei elaborează ghiduri simple** în care explică care sunt profilurile de consumatori cele mai potrivite pentru contractele cu prețuri dinamice, contractele cu tarife în funcție de ora de consum sau contractele hibride. Ghidurile ar trebui, de asemenea, să evidențieze garanțiile specifice disponibile pentru consumatorii vulnerabili și afectați de sărăcie energetică, cum ar fi caracteristicile opționale de „stabilizare a facturilor” în cadrul contractelor flexibile. Aceste mecanisme protejează gospodăriile de volatilitatea pe termen scurt sau de creșterile extreme temporare ale prețurilor, menținând în același timp stimulentele de a redirecționa cererea, și pot fi concepute ca majorări opționale, măsuri specifice pentru grupurile vulnerabile sau instrumente temporare activate în perioade de criză.
- **Monitorizarea și raportarea progreselor înregistrate.** Statele membre și/sau autoritățile de reglementare ar trebui să urmărească adoptarea contractelor cu prețuri dinamice și impactul asupra costurilor la energia electrică pentru consumatori și să raporteze constatările lor în consecință, pentru a contribui la ajustările bazate pe dovezi de pe piață (articolul 11 și articolul 59 din Directiva privind energia electrică). Monitorizarea ar trebui să includă rezultate echitabile și distributive, plângeri ale consumatorilor și eficacitatea măsurilor de protecție, pentru a asigura ajustări continue, bazate pe dovezi. În acest context, se recomandă, de asemenea, să se monitorizeze evoluția altor contracte flexibile cu amănuntul prin luarea în considerare a unor aspecte similare.

⁶⁵ Comisia se va asigura că modelele declarate conforme cu codul de conduită al producătorilor semnatari pot fi găsite atunci când se efectuează căutări în Registrul european al produselor pentru etichetarea energetică (EPREL) (a se vedea adresa URL: https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/eprel_en).

CONCLUZII

Articolul 5 din Directiva privind energia electrică prevede un cadru de reglementare structurat, dar flexibil, pentru intervențiile publice în stabilirea prețurilor pe piața cu amănuntul a energiei electrice. Acesta împuternicește statele membre să răspundă provocărilor specifice, cu condiția ca obiectivele respective să se alinieze la interesul economic general și la principiile Directivei privind energia electrică. Adaptabilitatea permite răspunsuri politice personalizate, menținând în același timp coeziunea pieței interne a energiei. De asemenea, criteriile prevăzute la articolul 5 oferă orientări pentru punerea în aplicare a intervențiilor specifice unei crize în temeiul articolului 66a din Directiva privind energia electrică, asigurând coerența în materie de reglementare în situații de urgență. Prin limitarea intervențiilor la aceste cazuri specifice, directiva consolidează principiul de bază al pieței de stabilire a prețurilor de către furnizori, asigurându-se că intervențiile rămân rare și limitate în timp. Intervențiile ar trebui să fie însoțite de măsuri structurale de dezvoltare a unei concurențe efective sau de combatere a sărăciei energetice.

Articolul 5 prevede un cadru rezilient și adaptabil care abordează vulnerabilitățile imediate fără a compromite evoluția pe termen lung a unei piețe a energiei din UE unificate și dinamice. Comisia a evidențiat în prezentul raport practici menite să ajute statele membre să îmbunătățească punerea în aplicare a articolului 5. În acest stadiu, Comisia Europeană nu propune introducerea unei noi propuneri legislative în legătură cu articolul 5. Cu toate acestea, Comisia va continua să monitorizeze punerea în aplicare a articolului 5, sprijinind totodată includerea unei mai mari flexibilități pe piețele cu amănuntul.

Monitorizarea evoluțiilor recente confirmă faptul că flexibilitatea comerțului cu amănuntul este recunoscută tot mai mult ca un element important al realizării unui sistem energetic axat pe consumator, accesibil ca preț și rezilient. În prezent, într-un număr tot mai mare de state membre sunt disponibile contracte cu prețuri dinamice, cu tarife în funcție de ora de consum și hibride, sprijinite de introducerea treptată a contorizării inteligente și de norme mai clare privind accesul la date. Atunci când există aceste condiții, consumatorii sunt mai în măsură să participe activ pe piață, să își ajusteze consumul, să își reducă facturile și să contribuie la eficiența globală a sistemului.

În același timp, analiza arată că sunt necesare progrese suplimentare. Implementarea contractelor flexibile de furnizare cu amănuntul a energiei electrice poate fi accelerată prin punerea în aplicare eficace a Directivei privind energia electrică și a Regulamentului privind energia electrică, precum și prin elaborarea unor cadre adecvate care să faciliteze disponibilitatea unor oferte flexibile pe piață. Prin urmare, statele membre și autoritățile de reglementare au un rol important față de principalele părți interesate în ceea ce privește încurajarea adoptării contractelor flexibile cu amănuntul și identificarea și reducerea obstacolelor din calea adoptării acestora.

Flexibilitatea nu ar trebui promovată în mod nediferențiat. În schimb, aceasta trebuie să rămână voluntară, transparentă și adaptată la diferitele nevoi ale consumatorilor, cu garanții pentru clienții vulnerabili și afectați de sărăcie energetică. Ofertele cu amănuntul de acest tip sunt cele mai eficiente în cazul în care flexibilitatea poate fi cu adevărat asigurată, în timp ce consumatorii mai puțin în măsură să se implice au nevoie de o protecție adecvată.

Statele membre sunt invitate să pună în aplicare bunele practici cuprinse în prezentul raport pentru a sprijini abordările naționale de promovare a contractelor flexibile pe piața cu amănuntul. Pentru ca furnizarea energiei electrice cu prețuri dinamice să funcționeze în mod eficace, consumatorii au nevoie de informații clare și transparente privind prețurile și consumul de energie electrică pentru a putea face alegeri în cunoștință de cauză. Răspunsurile primite în

urma consultării⁶⁶ au confirmat că transparența și comparabilitatea sunt esențiale pentru consolidarea încrederii, în timp ce lacunele în ceea ce privește contorizarea inteligentă și accesul la date rămân obstacole majore. Fără un astfel de sprijin, creșterile neașteptate ale facturilor ar putea să submineze încrederea și să încetinească tranziția către o cerere mai flexibilă.

În paralel, este important să se sprijine introducerea altor contracte flexibile, cum ar fi produsele cu tarife în funcție de ora de consum și hibride, pentru a răspunde nevoilor unei baze mai largi de clienți. Contribuțiile publice au arătat un sprijin puternic pentru modelele hibride ca soluție echilibrată între semnalele de preț și protecția consumatorilor. Prin urmare, ar trebui instituite garanții pentru a se asigura că toate contractele rămân voluntare, transparente și ușor de înțeles, acordând o atenție deosebită consumatorilor care ar putea fi mai puțin în măsură să evalueze riscurile și oportunitățile unor astfel de produse. Părțile interesate au subliniat, de asemenea, necesitatea unor măsuri de protecție proporționale, în special pentru consumatorii vulnerabili, avertizând în același timp cu privire la măsurile neclare care ar putea slăbi eficacitatea semnalelor de preț.

⁶⁶ A se vedea rezultatele consultării deschise organizate de Comisia Europeană în cadrul „Pachetului de măsuri privind energia pentru cetățeni: protejarea și consolidarea rolului consumatorilor în tranziția justă” (consultare deschisă, inițiativa nr. 14737), portalul „*Exprimați-vă părerea*”, accesat la 25.9.2025; adresă URL: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14737-Citizens-Energy-Package-protecting-and-empowering-consumers-in-the-just-transition_ro.